

Med hanerne på ydersiden:

Nostalgi og ægte slowhand-skydning

JAGT, Vildt & Våben tester et engelsk hanegevær fra Blanch & Son i London. Men er hanegeværer ikke helt ude af billedet, vil nogle spørge. Nej, der er stadig interesse for at eje og ikke mindst skyde og gå på jagt med de gamle klassikere, og denne måneds testgevær lever op til alt, hvad en nostalgiker kan ønske sig.

Af Thorkild Ellerbæk

En stor del af den danske jægerstand har sikkert aldrig haft et hanegevær i hånden, for disse våben forsvandt stille og roligt ud af billedet i den første fjerdedel af 1900-tallet. Moderne bokslåsgeværer eller sidelåsgeværer overtog rollen som de foretrukne våben, og hanegeværene endte på hylderne eller i skrotbunkerne.

Den sidste halvdel af 1800-tallet var ellers en periode, hvor der både i England, OG også i andre europæiske lande som især Belgien, Tyskland og Sverige blev produceret meget fine hanegeværer i en høj kvalitet.

Belgiske navne som Pieper Bayard og Dumoulin er der nok nogle, som kan huske endnu i dag, mens tyske Sauer og svenske Husqvarna også dengang var med i det gode kontinentale selskab. Disse hanegeværer findes stadig, og det er ikke svært at finde et gevær i en god kvalitet til en endog særdeles rimelig pris.

Lidt anderledes er det med de engelske hanegeværer. Her var der også en meget stor produktion, og mange af dem er endnu tilgængelige,

men dog for det meste noget dyrere, alt efter navnet på løbene og den stand, de er i. Hanegeværene kommer ofte på auktion, og der er nogle med en spændende historie, som den dag i dag er i stand til at trække en rigtig god pris.

Testmodellen er en Blanch & Son fra London. Den har nummer 1135, men arkiverne fra Blanch gik tabt under et luftangreb på London i 1942, så det er ikke muligt at datere den præcist. Men efter konstruktionen og udseendet at dømme stammer den fra mellem 1870'erne og 1900.

Blanch & Son i London er ikke et stort, kendt engelsk navn, men der dukker jævnligt våben op fra deres

værksted på auktioner, som tiltrækker sig interesse. Deres senere produktion af sidelåsgeværer er mere efterspurgt bl.a. på grund af deres elegante opbygning.

Navnet har rødder helt tilbage til 1700-tallet, og Blanch opererede i London på forskellige adresser.

Storhedstiden var før 1. Verdenskrig, og derefter gik det op og ned for Blanch & Son. Der er nogen uklarhed om, hvornår egenproduktionen sluttede, men det er sandsynligvis sket senest i forbindelse med 2. Verdenskrig. I dag lever navnet videre, som det ofte er tilfældet med nogle af de gamle navne – opkøbt af nye folk, som gerne vil have et godt navn på butikkens facade.

HÅNDLAVET KVALITET

Testgeværet er fra den tid, hvor langt det meste af produktionen foregik med håndkraft. Der er ikke nogen CNC-styret produktion her. Kan det så ses? Ja, det synes jeg bestemt. Alt lige fra de indre overflader til samlingerne og graveringerne overgår langt et moderne computerproduceret gevær.

Der er en forholdsvis lang bundflade i låsen på denne Blanch & Son. Men ellers helt klassisk med tværgående hovedbolt og ikke med ejektor. Det kunne man få, hvis man ville.

Det ses bl.a. på overfladerne inde i selve låsebunden. Den er forholdsvis lang og glat som et spejl, selv med over 100 år bag sig. Det er også bemærkelsesværdigt, at lukkemekanismen med almindelig toplukkenøgle er så tilpas stram, at den lyder og mærkes som kvalitet. Her skal man ikke bruge mange kræfter for at knække og lukke geværet, som man skal i selv rimelig dyre, nye geværer.

Overfladen på den ret sparsomme udvendige del af hanelåsen er klassisk graveret med håndkraft. Graveringen er selvfølgelig lidt slidt, men står stadig fint og nydeligt. Stålet er lyst, mens hanerne og toplukkenøglen er sorte. Det giver en god kontrast, og hanerne er helt klassisk udformede, som det ses på de fleste hanegeværer uanset producent fra perioden. Det, der tæller, er, at de har "skarpe" snit på den del, som tommelfingeren berører, når hanen spændes. Er de glatte, kan hanen jo nemmere smutte.

Teknikken fungerer sådan, at det er uproblematisk for sikkerheden, hvis en hane smutter, mens man spænder med en patron i kammeret. Der er indbygget en fangsikring, som stopper hanen, inden den slår ind på de udvendige udløser af slagstifterne. Men når begge haner ER

spændt, er der ikke nogen sikring, så i praksis vil man først spænde hanerne lige før, man skal skyde. Noget nær det samme, som de fleste (forhåbentlig) gør med sikringen på deres moderne jagtgevær. Man skubber først sikringen frem, når man er sikker og skal afgive skuddet.

SLOWHAND-SKYDNING

Hanegeværets naturlige begrænsning i praktisk skydning er åbenlys, og derfor kalder mange også skydning med hanegeværer for "slowhand shooting". Der skal tid til, før man lige er klar, men med øvelse kan man alligevel godt forsvare en post med hurtige ænder eller fasaner.

Løbene på denne Blanch er damascerede eller såkaldte Damacusløb. Det er en speciel teknik, hvor man groft sagt vrider det gloende stål om en rund form med den diameter, man ønsker. Dermed får man en meget stærk konstruktion, men også et helt særligt mønster. Man kan virkelig se, at metallet er vredet, og overfladen er i brune nuancer. Nogen synes ikke om det, men for mange er det den optimale skønhed

Ren nostalgi at kigge hen over de to sortbrunede haner og den sorte toplukkenøgle. Nydelig klassisk gravering og et meget slankt greb på det engelske skæfte.

på et jagtvåben. I dag er det en meget dyr produktion, og det er kun engelske Purdey, som producerer et moderne løb i damasceret stål.

Med engelsk skæfte og 76,5 cm lange løb er geværet også på det felt typisk for tiden: lange løb og i de engelske udgaver med forholdsvis åbne borer. Her improved cylinder i begge løb – altså nærmest det, vi i dag kalder 1/4 choke. For de kontinentale hanegeværer er det mest almindeligt med 3/4 eller full choke.

Skydning på testskiven viser rent faktisk det mest perfekte skudbillede, jeg har set blandt de mere end 40 våben, jeg har skudt med på denne måde. Haglene er så jævnt fordelt på skiven, at man skulle tro, de var tegnet på af et reklamebureau.

Der er med andre ord ingen grund til at være bange for, om sådan en gammel skyder stadig virker. Den praktiske prøveskydning overbeviste mig da også om, at her var der noget godt at skyde med. Med en vægt på lige omkring tre kg og en smule overvægt ude foran følte jeg en rigtig fin balance og et godt sving hele vejen igennem. Umiddelbart, når man lige "tørprøver" den de første gange, synes man måske, at hanerne er i vejen for synsfeltet, men i praksis er det ikke tilfældet. Samtidig er det også et gevær, der føles næsten rekylfrit. Det var ganske vist skydning med 24 grams Subsonic-sportspatroner, men alligevel kunne jeg jeg knap mærke rekyl. Det var ikke noget problem med hanerne, blot skal man jo lige huske at spænde dem.

Testgeværet var boret til 70 mm patroner, men man skal være opmærksom på, at de fleste hanegeværer kun skyder med 65 mm. Det er nu ikke noget problem, fordi både jagt- og sportspatroner kommer i 65 mm længde. Det er desuden en god ide at holde sig til maksimalt 28 gram hagl.

Mange hanegeværer er i kaliber 16, og der er patronudvalget ikke helt så stort, så ofte bliver det de dyrere Bismuth-patroner, der skal bruges der.

Gamebores Vintage-stålpatroner er ideelle med deres 65 millimeter paphylster og 28 gram stålhagl pakket ind i en paphaglskål. Denne patron passer lige til en gammel patron taske og et gammelt hanegevær.

BLANCH & SON

Karakterbogen

John Blanch & Son hanegevær (1870-1900)

Pris: 14.500 kr.

Testgeværet er udlånt af
bøssmager Per Langvad,
plguns.dk

Konstruktion

At give konstruktionen karakter set med moderne øjne er måske ikke retfærdigt. Men det er en solid konstruktion, og den har bevist, at den kan holde til noget i mange år.

Håndtering

Det må med moderne øjne trække ned, at man selv skal spænde hanerne, og det er ikke et gevær, man lige smider til skulderen på en trampejagt. Men bortset fra det er balancen og håndteringen nærmest i top.

Finish

Da geværet forlod John Blancs værksted for over 100 år siden, var det garanteret i top-håndlavet finish. Det holder stadig, og her vil det set med moderne øjne trække opad i forhold til et moderne seriefremstillet gevær. Geværet har selvfølgelig set nogen renovering, men i respekt over for patinaen og alderen.

Value for money

Jeg vil ikke tøve med at sige, at med dette gevær får man rigtig meget for pengene. En stort set håndbygget engelsk klassiker vil i en mere moderne udgave (uden udvendige haner) nemt koste over tre gange så meget. Så til det lidt specielle brug er det et godt køb, og jeg er overbevist om, at prisen holder.

Det kunne også være....

Belgiske eller tyske hanegeværer, som er meget mere udbredte, og som man kan finde mange af ude omkring. Eller svenske Husqvarna. Nogle af dem kan fås helt ned til omkring 1.000 kr. i rimelig god stand. Der er også andre engelske hanegeværer i prisklassen under 20.000 kr. Og så skal det da lige nævnes, at nogle af de italienske mærker fremstiller nye hanegeværer, men til helt andre priser ...

*Damascus-løbene er brune, og man skal ikke forveksle det med rust!
De skal se sådan ud, og teknikken eksisterer stort set ikke mere. For mange,
som holder af gamle våben, er netop denne type løb et stort plus.*

*De slanke, runde former er karakteristiske for hanegeværet. Den slanke linje
opnås helt naturligt, når hanerne placeres uden for låsen. De slanke sideplader er
også karakteristiske for tidens geværer.*

*Elegant og med en lukkemekanisme, som sikkert er ordnet
af en bøssmager, men alligevel med en lyd og samling, som slet ikke
opleves ved nye haglgeværer.*

Den bornholmske haneloge ved afslutningen på årets sidste hane(!)jagt i januar. Som de øvrige hanegevær-klubber mødes bornholmer-jægerne en gang eller to i sæsonen kun med deres fine, gamle hanegeværer. Det er slowhand skydning – og de elsker det.

► HANELOGEN OG ANDRE KLUBBER

Hvorfor skal man så lige købe et hanegevær? For mange, der overvejer det, kan det være ønsket om noget nostalgi i jagthverdagen. Ønsket om at have et gevær med en historie, og som er noget specielt. Det kunne også være et arvestykke, som bliver sat i stand.

Det kan virkelig også være en økonomisk overskuelig måde at komme til at eje et våben i virkelig høj klasse. Fx er prisen under 15.000 kr. for denne Blanch & Son, og det er billigt for en håndbygget englænder.

Det er gamle våben, og finder man en på hylderne, skal man selvfølgelig være opmærksom på, om de teknisk er i orden. Om løbene har "en tanke" indvendig, er ikke det afgørende. Det er jo ikke et gevær, man skal skyde tusindvis af skud med. Er man i tvivl, kan en bøssemagert hurtigt tjekke, om det er i orden.

Flere steder i landet er der nogle små "klubber" af entusiaster, som skyder med deres hanegeværer på skydebanen en gang imellem og laver en jagt eller to i sæsonen kun

med hanegeværer.

En af disse er Hanelogen på Bornholm med Tonni Kofoed Larsen som primus motor. "Vi er en flok jægere, som mødes på jagt med vore hanegeværer et par gange sidst på sæsonen. Det er mest for, at vi kan hygge os sammen og glæde os over vore fine, gamle våben," fortæller Tonni Kofoed Larsen.

"De fleste geværer er gamle belgiere og tyskere. Der er en enkelt engelsk hanebøsse imellem. Vi mødes også til Hanebøssens Dag på Bornholms Jagtcenter en gang om året, hvor vi konkurrerer på banen og samtidig kårer det mest seværdige gevær og den bedst udklædte skytte. At møde op med bowlerhat eller i tysk loden er en del af morskaben."

Så er der dømt 100 procent nostalgi. Man kan næsten forestille sig, at billedet er taget på hederne ved Skagen, og at Krøyer og Ancher ligger og sover middagslur i lyngen i baggrunden. Patronerne er Gamebore Vintage – lige det rette til et gammelt hanegevær.